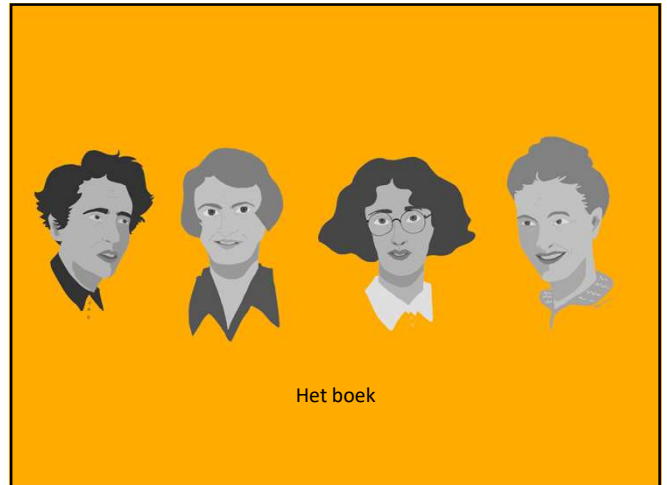

1

2

Grote onzekerheid

- Hier (133)beschrijft Eilenberger a.h.v. brieffragmenten de onzekerheid waarin alle vier de denkers zijn terechtgekomen.
- Hun aanvankelijke succes en invloed (veelbelovende jongeren) is tanende. De wereldorde verandert zodanig dat ze op meerdere fronten in het gedrang komen.
- Met de kennis van nu weten we dat hier Rands succes begint; *We the living* wordt uitgegeven. Ze schrijft aan *Fountainhead*. Arendt, in Parijs, gaat scheiden, raakt stateloos en kiest voor Blücher. Sartre en de Beauvoir leven als arme bohemians in Parijs. Weil meldt zich aan als strijder bij de Internationale brigades.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

3

De fascisten sluiten zich aaneen

- Op 21 september 1936 wordt in Spanje het besluit genomen Franco te benoemen als opperbevelhebber van alle strijdkrachten met de titel *Generalísimo*. Tot verbijstering van de militairen en mede opstandelingen werd in de persverklaring gesteld dat Franco benoemd was als staatshoofd en daarmee dus ook alle politieke macht aan zich getrokken had. Macht die hij niet meer zou afgeven. Het was in feite een staatsgreep binnen de staatsgreep. Op 1 oktober werd Franco in Burgos formeel tot staatshoofd geïnaugureerd. (bron <https://historiek.net>)
- Deze jaren is de onderlinge steun van dictators groot. Zo wordt bijv. Guernica (1937) gebombardeerd met Duitse en Italiaanse vliegtuigen.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

4

Overal is geweld en waar is veiligheid?

Overal is geweld.
Duitsland (145)
Israël(144)
Spanje (147)

De strijd is buiten en de denkers zoeken de veiligheid van een eigen gemeenschap.

Arendt in de stam (148) en De Beauvoir in haar alternatieve familie (160). Weils kiest de meest onderdrukten, maar blijkt fysiek beperkt(167/168) Rand heeft geen sociaal leven en haar huwelijk is moeizaam (141)

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

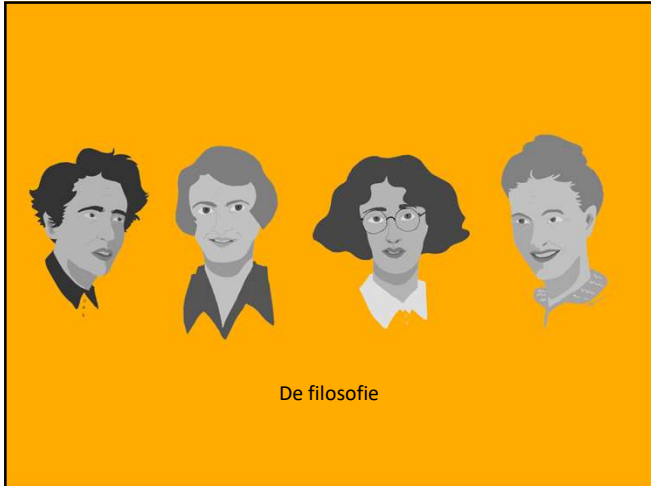
5

Mentale, Fysieke en economische malaise

- Weil raakt gewond en is uiteindelijk maar zes weken aan het front in Spanje, haar ouders die haar waren nagereist vangen haar op. De Beauvoir wordt levensgevaarlijk ziek en moet kuren.
- Bijna allemaal leven ze in armoede en buiten de gevestigde orde. Rand heeft het financieel wel goed voor elkaar. Maar door de keuzes die ze maakt krijgt ze het toch lastig.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

6

7

The Fountainhead

- In romanvorm gegoten ideologie van egoïsme dat leidt tot de hoogste individuele ontplooiing.
- Alles wat de mens doet is gericht op zelfontplooiing en die eigenwaarde moet zo onaantastbaar worden dat alles daaraan ondergeschikt is; werk geld relaties.
- *The pursuit of happiness* wordt belemmerd door andere mensen, volgens Rand (138) Compromisloos moet de vrije man zich daarvan bevrijden.
- Geen compromis, geen vleierij, dat kan maken dat succes lang uitblijft, maar uiteindelijk wint deze authenticiteit volgens haar. Later zal ze dit ook op de politiek toepassen in *Atlas shrugged*. (1957)

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

8

Relaties met andere denkwijzen

- Spengler's Ondergang van het avondland
- Ortega Y Gasset's Opstand der horden (nu vertaald als opstand van de massamens)
- Nietzsche's Macht van de zwakken

De gelijkheid neemt toe en de keerzijde daarvan is een angst voor verplattung en massaliteit. De wereld gaat ook steeds sneller. Goethe klaagt al in 1821 in Willem meisters leerjaren dat de wereld 'velociferisch' wordt (D 204).

Ook internationaal is er aandacht voor het 'binnendringen' van andere culturen en de noodzaak zich aaneen te sluiten. Y Gasset heeft het over 'de paardenstaart van een Chinees die opduikt in de Oeral, of een geweldige uitbarsting van het islamitische magma.' Hij wil echter Europa in plaats van nationalisme. Maar vooral de nieuwe nationale staten willen het nationalisme benadrukken en de mensen niet 'verwarren met Europese ambities'.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

9

Liefde en de ander

- Arendt zegt Augustinus's liefde gaat altijd via God. Daardoor blijft de andere mens en het individu teveel uit zicht (verticale relatie) (152)
- Dit mondt uit in haar kritiek op de theologie en de filosofie in 'De Menselijke conditie'.
- De Beauvoir zegt De afstand tot de ander blijkt onoverbrugbaar ook in de liefde. De positie van die ander is onderdeel van de eigen vrijheid. Deze problematiek beschrijft ze vooral in persoonlijke(sleutel) romans, maar ook in meer abstract theoretisch werk als 'Een pleidooi voor dubbelzinnigheid' (ambigüiteit).

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

10

Liefde en de ander

- Rand ziet iedere relatie ook liefdesrelaties als uitdrukkingen van egoïsme. Roark: 'Ik hou van je, je bent van mij' (Blz. 139)
- Dat zien we terug in haar boek nieuw Atlantis, waarin de romance tussen de hoofdpersonen wordt beschreven als een zakelijke uitruil van goederen en diensten.
- Weil verbindt zich met de lijdende, maar wel volslagen vanuit wat zij wil (deze slechtziende onhandige denker wil aan het front mét een wapen) en zonder persoonlijke relaties. (170)

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

11

Ideologiekritiek

- Alle vier zijn ze bezig na te denken over de rol van ideologie en propaganda.
- Rand ziet de sociale druk die 'de Atlassen' beperkt in hun heilzame egoïsme.
- Arendt en Weil zien de ideologie aanzetten tot geweld door mensen in- en uit te sluiten.
- Weil is degene die beschrijft dat ook de mensen waarmee zij het eens is onmatig geweld gebruiken.
- De Beauvoir is meer met de kleine kring bezig.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

12

13

Vrijheid of gebondenheid

- De eigen identiteit en vrijheid is, zeker voor vrouwen, een thema na WOI.
- De verlichting en de technisch wetenschappelijk ontwikkelingen hebben hun glanzende perspectief verloren.
- Het lijkt alsof de kritiek op alle ideologieën en religies alleen kan uitnodigen tot radicale bevrijding van het individu.
- Maar er blijken veel mensen juist de onderschikking weer op te zoeken in fascisme en communisme. (angst voor de vrijheid?)

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

14

Filosofen voorspellen duistere toekomst

Nietzsche, Spengler en anderen zijn al vroeg bezig met een ondergangstheorie of een crisis. Het achterliggende probleem dat ook door deze vier denkers wordt beschreven is dat de verhalen waarop de westerse wereld is gebouwd niet langer standhouden.

- Grote verhalen als vooruitgang, religie of westerse suprematie.
- Kleinere verhalen over de verschillen tussen klassen, sekse, scholing of buurtgemeenschap.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

15

Populisten voorspellen een duistere toekomst

Wat in filosofisch kring doordacht wordt als een probleem van individuele verantwoordelijkheid in relatie tot de gemeenschap van mensen is voor de populistten een georganiseerd probleem (complot) waarvan de oorzaak ligt bij bepaalde groepen mensen die eerst verslagen moeten worden voor het beter kan worden.

Geweld wordt hier gezien als een noodzakelijk middel.

Eerst moet alles stuk en dan opnieuw beginnen lijkt een perspectief.

Maieutiek_vier vrouwen 2023-1

16